

Ik heb geen mens ...

Liturgiesuggesties:

Psalm 111: 1 en 2

Psalm 111: 5 en 6

Psalm 119: 13

Deuteronomium 2: 1-15

Psalm 70: 1 OB

Johannes 5: 1-18

Psalm 70: 3 OB

Na verkondiging: Psalm 91: 1, 2 en 5

Psalm 118: 3 en 7

***

Gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes:

Ik-heb-geen-mens! Geen-mens!

Ik heb niemand, die naar mij omkijkt.

Ik heb niemand, die mij aanvoelt.

Ik heb niemand, die mij ... begrijpt.

Ik-heb-geen-mens!

Het is het verhaal - het bekende verhaal - van de weduwnaar, de weduwe, de wees.

Het is het verdriet van de alleenstaande, de ongehuwde, de man en de vrouw zonder kinderen.

Ik-heb-geen-mens!

Het is de klacht van de gescheiden vrouw, de gescheiden man, van hun kinderen die de ene week naar hun moeder, de andere week naar hun vader mogen.

Het is de nood van dat - in onze ogen - leuke, sportieve, gezellige stel, dat misschien wél anderen, maar elkaar niets meer te vertellen heeft.

Het is de opstandigheid van die jongen, die over z'n gevoelens niet met zijn ouders durft te praten en daarom overweegt om uit huis te gaan.

Ik-heb-geen-mens!

Het is de klacht, de nood, het verdriet, de opstandigheid, de moedeloosheid van een mens-zonder-mens: van het alleen-zijn, ook al staan er genoeg mensen om je heen; van het verlangen er-toch-bij-te-willen-horen.

Ik-heb-geen-mens!

De man, broeders en zusters, jongens en meisjes, van Johannes 5 is ... ziek.

En hij zal dat blijven ... tenzij ... tenzij er een wonder gebeurt.

Daarom hebben z'n vrienden hem naar Bethesda gebracht.

Een ziekenhuis, een sanatorium, even buiten de muren van Jeruzalem, bij de Schaapspoort.

Archeologen hebben Bethesda bij hun opgravingen teruggevonden: een dubbele vijver, de noordelijke van 50 bij 65 meter en de zuidelijke van 40 bij 50 meter.

Vier zuilengangen omringden het sanatoriumcomplex.
Een vijfde zuilengang - van zo'n 6½ meter breed - scheidde de beide vijvers van elkaar.

Bethesda: Huis-van-de-dubbele-vijver.
Beter bekend onder de naam: Huis-van-barmhartigheid.

Mooie naam voor een ziekenhuis.

Maar dat is haast te-mooi-om-waar-te-zijn.

Er is in dit Bethesda ... helemaal geen barmhartigheid.

Het is één en al ellende wat je daar aantreft: zieken, blinden, verlamden, uitgemergelde mensen.

Niets dan ellende. Maar liefst 5 zuilengangen vol.

En hulpvaardigheid ... ach, vergeet het maar.

Iedereen in Bethesda denkt alleen maar aan zichzelf.

Je moet in Bethesda knokken voor jezelf.

En genezing ... ach, kom nou.

Af en toe daalt er een engel in het water.

Wie het eerst het water kon bereiken werd genezen.

Maar hoe vaak gebeurde dat?

In de ogen van de Schriftgeleerden zijn de mensen die hier hun heil zoeken er helemaal naast.

Wie ziek was behoorde een rabbijn te laten komen.

Die zou dan enkele woorden uit de Tora - uit de vijf eerste bijbelboeken - over hem uitspreken en met hem bidden om genezing.

En zo was het toch ook in de vroeg-christelijke gemeente: "Is iemand onder u ziek? Laat hij dan de oudsten van de gemeente roepen opdat zij voor hem bidden en hem met olie zalven in de naam van de Here." (Jakobus 5:14)

Nee, de Schriftgeleerden moesten niets van Bethesda en haar patiënten hebben.

Voelt u, broeders en zusters, jongens en meisjes, hoe ónbarmhartig Bethesda was?

De man uit Johannes 5 kan er over meepraten: "Here, ik heb geen mens ..."

In enkele woorden komt een ontstellende nood naar voren.

Een eenzaamheid, die je doet denken aan de vele langdurig zieken: in verpleeg-tehuizen, in bejaarden-oorden.

Nee, een méns heeft hij niet meer.

Uit het oog, uit het hart - zeggen we wel eens.

Het is bittere werkelijkheid voor deze mens.

Hij hoort er blijkbaar niet meer bij.

Hij is iemand om-over-het-hoofd-te-zien geworden.

En wees nou eens eerlijk.

Wij, broeders en zusters, jongens en meisjes, hebben het toch vaak véél te druk.

Te druk om week-in-week-uit, jaar-in-jaar-uit, een mens-zonder-mens ... op te zoeken?

Te druk?

Ik denk eerder, dat we er geen raad mee weten!

Dat is typisch menselijk: Je ogen sluiten voor iets wat je onrustig maakt en ... machteloos.

Je weet niet wat je zeggen moet.

Je weet niet, wat je voor die ander nog kunt doen.

Ach, weet u?

Vaak is een hand, een gebaar, een enkel woord al meer dan genoeg.

Maar geef die ander dat gevoel: Je hoort er nog steeds bij.

Ook jij bent het waard om mens te zijn ... voor God!

Jammer. Het zijn er weinigen, die het écht vol kunnen houden.

De man van Johannes 5 heeft het moeten ondervinden.

Voor z'n familie en vrienden heeft het al gauw veel-te-lang-geduurd.

Hij telt niet meer mee. Hij hoort er niet meer bij. Hij is vergeten!

Hoe hij het zélf zolang volhoudt: Ach, hoop doet immers léven!

En toch ... de man ligt te wachten op iets, waarvan hij vrijwel zeker weet, dat het nooit meer zal komen.

"Here, ik heb geen mens ..."

En dan ineens staat Jezus naast hem.

"Wilt gij gezond worden?"

Rare vraag. Wie vraagt nou zoiets?

Dáárom ligt hij hier toch al die jaren?

Waarom ga je ánders naar een ziekenhuis of sanatorium?

Om gezond te worden, ja ... natuurlijk!

Aan élke strohalm klamp je je toch vast?

Je hebt er toch álles voor

over ... om weer beter te kunnen worden?

"Wilt gij gezond worden?"

"De zieke antwoordde Hem: Here, ik heb geen mens ..."

Geen mens!

Deze man in Bethesda verwacht het alleen nog maar van mensen.

Dat Jézus voor hem die méns zou kunnen zijn, komt blijkbaar niet meer bij hem op.

Misschien ook dat velen hem die vraag al eens hebben gesteld.

Misschien ook dat velen hem in zijn verwachtingen hebben teleurgesteld.

"Here, ik heb geen mens ..."

Moet je nou eerst zó ver komen: geen mens!, voor dat je bij Jezus terecht komt?

Nee ... niet de mán komt bij Jezus terecht, Jézus komt bij de man!

Jezus zag en wist - schrijft Johannes.

De man is in het oog van Jezus gekomen.

Jezus ziet de man. Hij ziet de man met zijn ontfermende ogen.

En Hij wéet dat hij daar al een mensenleven lang ligt.

Daarvoor is Jezus toch niets minder dan de Zoon van God, de Heiland der wereld?

Jezus gaat nooit om de nood heen.

Hij gaat er altijd op in. Hij dóet er wat aan.

Hij geneest. Hij herstelt wat verbroken is. Hij maakt heel wat kapot is gegaan.

Daarvoor is Hij toch als Heiland naar deze wereld gekomen?

Dat was zijn opdracht van Godswegen.

Om het verlorene te zoeken. Om het gebrokene te helen.
Wat is er door de zonde veel stuk gegaan ... tussen God en mens, tussen mensen onderling, tussen mens en Gods goede schepping.
Jezus komt. Hij ziet en weet.
Hij gaat er op in. Hij reinigt.
Hij herstelt. Hij verzoent.
Hij is Heiland: Héélmaker.

Jezus komt bij de man van Johannes 5.
Het meest opvallende is wel, dat het op de sabbat gebeurt.
Bovendien ... op een feestelijke sabbat.
Eén van de feesten van het Joodse volk.
Wanneer Jeruzalem, de stad van God, volgestroomd is met feestvierende pelgrims, wanneer er vreugde en gezelligheid is op de straten, wanneer er gezongen en gebeden wordt in en rondom de tempel, het huis van God ... bezoekt Jezus het ziekenhuis Bethesda even buiten de muren van de stad.
Voor de Heiland wordt het pas feest ... als Hij het ook voor anderen tot een feest kan maken.
"Wilt gij gezond worden?"
"Sta op, neem uw matras op en wandel."
En terstond werd de man gezond en nam zijn matras op en ging zijns weegs."

Gezond! En dat ... na 38 jaar: een mensenleven lang!
Het staat er, broeders en zusters, jongens en meisjes, niet voor niets: 38 jaar.
Het valt op.
Want de náám van de man wordt níet genoemd.
Die is blijkbaar niet interessant, of belangrijk om te vermelden.
Wél belangrijk zijn de 38 jaren van zijn ziekte.
38 Jaar!
Terugbladerend in de Bijbel kom je dan terecht bij Deuteronomium 2.
Bij Mozes, die zijn afscheidspraak houdt tot het volk van God, dat hij - door de woestijn van de dood - heeft mogen brengen tot aan de grenzen van het beloofde land.
Deuteronomium 2 vers 13 en 14, waar we lezen: "Maak u nu gereed en trekt de beek Zered over.
Toen trokken wij over de beek Zered.
En de tijd dat wij reisden vanaf Kades-Barnea, totdat wij de beek Zered overtrokken, bedroeg 38 jaar ..."

"Sta op ... en wandel." - en dat na 38 jaar!
De periode, waarin de man in Bethesda ziek is, komt wonderlijk overeen met de 38 jaren die het volk Israël heeft moeten zwerven door de woestijn.
Pas na 38 jaar mogen zij - eindelijk - het beloofde land binnengaan.
Ze hadden niet durven binnengaan, toen het verslag van de verspieders hen de moed had ontnomen.
38 Jaar: In de Bijbel is het tijd van Israëls blindheid, verlamdheid, ... ongeloof.
Daarom, broeders en zusters, jongens en meisjes, de man in het huis Bethesda ... is niet zomaar een willekeurige man.

De man symboliseert, vertegenwoordigt héél het volk van God in Jezus' dagen en ... niet minder van onze dagen.

Het volk van God dat in Jezus' tijd ... verlamd, verblind, ziek-was omdat men het van ménsen alleen verwachtte.

De farizeeën en Schriftgeleerden stelden - in feite - niet Gód, maar de méns centraal in al hun wetsbepalingen en wetsregels.

Die werkten zo verlamdend op het leven van mensen, dat hun geloofsleven was verkrampt.

Opvallend detail daarom, dat Jezus deze man geneest op de sábbat.

De sabbatsregels waren streng.

Kijk maar: Die man gaat straks met z'n beddegoed - door de uitgestorven straten van Jeruzalem - op weg om God in de tempel te danken.

Maar de geestelijke leiders van het volk hebben dan alleen maar belangstelling voor dat opgerolde matje op z'n schouder.

Niet voor hemzelf.

Niet voor het wonder van zijn genezing.

De klacht:"Here, ik heb geen mens ..." is daarom een teken des tijds.

Een tijd, waarin slechts lege vormen de dienst uit maken, maar waar het geestelijke en godsdienstige leven - door allerlei wetten en regeltjes - verlamd wordt.

Erger nog: een tijd, waarin men verblind ... slechts oog heeft voor eigen belangen: egoïsme, zo u wilt.

En toch - dat is het geweldig troostvolle: Jezus zoekt ín deze man dit verblinde, verlamde en verziekte volk weer op.

Hij gaat - bovendien - niet óm de nood heen, Hij gaat er op ín!

"Wilt gij gezond worden?"

Gezond - zondig!

De lijn is gauw gelegd. Ook in Johannes 5.

Want wanneer Jezus de man van Bethesda straks in de tempel aantreft, zegt Hij:

"Zie, gij zijt gezond geworden; zondig niet meer, opdat u niet iets ergers overkome."

Er is, broeders en zusters, jongens en meisjes, naar aanleiding van dit woord van Jezus veel nagedacht over de zonde van deze zieke man.

En er zijn - inderdaad - konkrete fouten, misstappen, zonden te bedenken.

Zonden, die oorzaken kúnnen zijn van kwalen, zoals die verlamming, waaraan deze man heeft geleden.

Maar de zonde van deze man is niets anders dan de zonde van het volk van God, tóen en nú: De zonde van het gebrek aan vertrouwen op God, de HERE.

Het gericht-zijn op eigen mogelijkheden, op mensenhulp álleen.

Wie de lijnen naar onze tijd doortrekt, ontdekt dat dit - ten diepste - de zonde is van de cultuur, de samenleving en de maatschappij waarin wij nú leven.

Gód ... moet het van Hem verwachten?

We leven toch in een tijd, waarin voor God geen plaats meer kan zijn.

Gód ... zijn naam kun je alleen nog gebruiken als een stopwoord, als een vloek, als iets niet lukt zoals jij het wilt.

God-is-dood, zeggen velen.

We geloven niet meer in een God die al het onrecht in de wereld toelaat.
We geloven ... in de mens!
Met al z'n capaciteiten en onbegrensde mogelijkheden.

Dát is, broeders en zusters, jongens en meisjes, de zonde van de moderne, mondige, onafhankelijke mens van vandaag.
Kerken worden gesloten. Bijbels blijven dicht.
De bijbelse boodschap wordt steeds meer ingeruild voor een humanistisch ideaal-geloof.
En intussen gaan macht en kennis steeds verder.
Worden we voor steeds moeilijker beslissingen geplaatst.
Beslissingen over leven en dood ... van onszelf en van de ander.
Wat dat betreft leven wij in een "wegwerp-cultuur".
We werpen het ongeborn leven met karrevrachten weg.
We werpen het niet-meer-functionerende leven weg en spreken over een milde dood.
We werpen élkkaar weg in verbroken relaties: gezin, samenleving, discriminatie.
We werpen - uiteindelijk - Gód weg.
Maar ... misschien is het dáár allemaal wel mee begonnen.
Weg met God! Aan het kruis met Hem!
Weg met dé Mens: met Jezus Christus, Zijn Zoon!

Ach, weet u, het ging in de dagen van Bethesda er niet anders toe dan nu.
De man op z'n matras vertegenwoordigt immers héél het volk, waarmee hij is verbonden.
Een volk: verlamd, verblind, verziekt, ... verzondigd!
Maar wát doet God?
Laat Hij Israëel liggen? Laat Hij Zijn volk in de steek?
Nee, Gode zij dank ... niet.
In Zijn Zoon Jezus zoekt God - datgene wat verloren is geraakt - weer op.
Toen en nu.
Ook vandaag zoekt Hij ... u, jou en mij op!
En ook aan ons stelt Hij de vraag: Wil je gezond worden?
Wil je genezen worden, bevrijd worden van je zonde?
Wie daar van harte já op zegt en ... niet op mensen of op zichzelf blijft zien, ontvangt ook dat reddende woord: "Sta op en ... wandel!"
Dan gaat er - zelfs na 38 jaar - een nieuwe toekomst voor je open.
Dan breekt het Koninkrijk van God door ... in deze tijd, in deze wereld.
Gód wil immers Koning-zijn over ons totale leven, dus ook ... over ons samen-leven.

"Sta op ... en wandel!"
Dat is een appèl om niet bij de pakken neer te blijven zitten, maar om het juk, het pak van je christen-zijn op te nemen.
Om in je levens-handel en levens-wandel te laten zien: In mijn leven is het allemaal ánders geworden.
Ik ben Jezus - als mijn Heiland - tegengekomen. Ik heb Hem ... ontmoet.
Hij heeft mij ... genezen!

Nu, dan ga je toch God loven en danken ... in de tempel, in Zijn huis.

Loven en danken om het wonder van Zijn verkiezende liefde en Zijn ontfermende genade.

Het verlamde christendom zal bevrijd moeten worden van haar - schijnbaar - ongeneeslijke ziekte: Het gemis aan Godsvertrouwen.

We zullen ons, broeders en zusters, jongens en meisjes, moeten bekeren van dat matte, ziekmakende ongeloof en bijgeloof, dat vandaag de dag door velen wordt aangereikt en aangepraat. We zullen moeten ontdekken, dat Jezus al geruime tijd naast ons staat en tot ons zegt: "Zie, dé mens!"

Zie, Ik-ben-de-mens, die je weer op de been helpt.

Ik-ben-de-mens, die ook voor jou aan het kruis is gestorven.

Ik-ben-de-mens, door mensen verworpen, opdat ook jij weer door God aangenomen zou worden.

Ik-ben-de-mens, die mijn leven heeft gegeven, opdat ook jij weer zou kunnen leven binnen de grenzen van het Koninkrijk van God.

Ik-ben-de-mens, de man van smarten, die in nood en dood, ook jouw kruis heb willen dragen.

Ik-ben-die-mens!

"Sta op, en wandel!" Woorden, broeders en zusters, jongens en meisjes, tegen een mens-zonder-mens in Bethesda: Huis-van-barmhartigheid.

Woorden van Jezus tot een volk zonder vertrouwen op God.

Woorden van Jezus tot u, tot jou, tot mij.

Van wie blijf je het nu verwachten?

Van mensen? ...

Die maken je vaak zo beschaamd.

Die laten het - op de duur - allemaal afweten.

Alleen Jezus gaat met je mee: Zelfs over de grens van het leven en de dood.

Hij is die ... Mens!

In Bethesda bij Jeruzalem brengt Christus een beweging op gang vanuit de hemel ...naar de aarde.

Een beweging, niet in het water, maar in mensen.

Het Koninkrijk van God wordt zichtbaar in het Huis-van-Gods-barmhartigheid, even buiten de muren van Jeruzalem.

Een beweging van Gods liefde, van Gods bewogenheid, van Gods ... barmhartigheid.

In Jezus - de Zoon, zoekt God - de Vader, Zijn volk in nood weer op.

Steeds weer. De eeuwen door.

Ondanks menselijke ontrouw ... blijft God trouw.

Ondanks eigenzinnig ongeloof ... schenkt God geloof.

Blinden gaan het zien ... verlamden gaan op weg ... het wordt feest in Jeruzalem, in de tempel, in de gemeente, wanneer Jezus langs komt en tot je zegt: Ik ben die mens, die naast je staat en je weer op de been helpt.

Sta op ... en wandel!

En ... zondig dan ook niet meer."

Amen.

Ds. Jan K.C.Kronenberg, Stadskanaal 1 juli 1987

! Graag een mailtje wanneer deze preek in een gemeente wordt gelezen. !